

In plaats van een natuurtype of het abstracte begrip 'biodiversiteit' kun je als natuur-
beschermers ook de aandacht van het publiek richten op concrete soorten. Maar welke
soorten genieten de grootste maatschappelijke belangstelling, en wat valt er daarbij
nog te doen voor soorten die minder goed "scoren"?

Waarom een grote vogel beter scoort

Tekst Edo Knegtering (op persoonlijke titel)

Welke maatschappelijke voorkeuren zijn er voor verschillende in ons land levende soorten? Kunnen vrijwilligers daar gebruik van maken in hun communicatie? Ik ga hierna op deze vragen in voor in het wild levende diersoorten in ons land. Daarvan zijn er ruim 27.000 vastgesteld.

Wanneer we op drie verschillende manieren kijken naar maatschappelijke neigingen om onze diersoorten te beschermen of te ontzien, komen frappante overeenkomsten naar voren (Knegtering 2009). Afgaand op hoe vroeg en in welke aantallen soorten tussen 1857 en 1995 in *soortenbeschermingswetgeving* terecht kwamen, had de wetgever ruwweg de volgende voorkeursvolgorde voor soorten:

1. Vogels
2. Zoogdieren
3. Amfibieën en reptielen
4. Vissen
5. Insecten
6. Schaaldieren en weekdieren.

Frequenties waarmee diergroepen meer recent in *Milieueffectrapporten* aan bod kwamen, laten een min of meer vergelijkbare rangorde zien. De vogels staan boven aan, vervolgens komen respectievelijk zoogdieren, amfibieën, insecten, reptielen en vissen aan bod. Tot slot onthulde een experiment met vertegenwoordigers van belangenorganisaties (ANWB, Natuurmonumenten, LTO-Nederland), de volgende voorkeursvolgorde voor soorten: 1. vogels, 2. zoogdieren, 3. insecten, 4. slakken.

Daarbij hadden de vertegenwoordigers voor soorten uit juist deze vier groepen ingeschat hoe belangrijk hun organisatie het voortbestaan van die soorten zou vinden, of zou instemmen met beschermingsmaatregelen voor die soorten. Een ander resultaat uit het experiment was dat grotere soorten binnen een diergroep hoger scoorden dan kleinere soorten.

ESTHETISCHE KWALITEITEN

Vogels voeren de ranglijsten duidelijk aan. Waardoor dat komt, is nauwelijks onder-

zocht. We moeten dus speculeren. Er moeten kenmerken meespelen die maken dat vogels vogels zijn, of die ze zich kunnen permitteren, omdat ze vogels zijn. Een aantal auteurs wijst er op dat veel vogels erg goed waarneembaar zijn, vanwege hun vliegvermogen, beweeglijkheid, zang, roep, kleuren en aanwezigheid in steden. Bovendien zijn ze overdag actief. Ook hebben vogels esthetische kwaliteiten, door hun bouw, bewegingen, kleuren en geluiden. Anderen geven aan dat je aan vogels gemakkelijk menselijke eigenschappen kunt toekennen (antropomorfisme), zoals hun tweebeinigheid of de grote frontale ogen van uilen. Zoogdieren, bijvoorbeeld, verschuilen zich meer, zijn vaak saai gekleurd en lopen op vier poten. Wat zouden we hier uit kunnen leren? Menselijke voorkeuren voor diergroepen zijn waarschijnlijk behoorlijk hardnekkig. Vrijwilligers die zich voor groepen als insecten inzetten, doen er goed aan zich dat te realiseren. Tegelijk liggen er juist ook uit-

dagingen. Als je bepaalde insecten beter wilt laten 'scoren', zul je ze waarschijnlijk eerst veel zichtbaarder moeten maken voor mensen. En omdat grote soorten het beter lijken te doen dan kleine soorten, helpt het waarschijnlijk om kleine soorten - en dat zijn de meeste - eerst uit te vergroten. Daarbij kunnen eigentijdse hulpmiddelen als *cams* en videomicroscopen worden ingezet. Tot slot helpt het mogelijk ook het nut van kleine en 'onaabare' soorten te onderstrepen: de 'ecosysteemdiensten' die ze verzorgen. Kortom, er valt via communicatie en educatie nog het nodige te doen, ondanks dat een kever een kever blijft, al heet hij vliegend hert.

LITERATUUR

Knegtering, E. (2009). The featheries and the furries: species characteristics and tendencies in public species conservation. Proefschrift Rijksuniversiteit Groningen.

Met een flinke vergroting kunnen ook zweefvliegen het grote publiek bereiken. Beeld Wikipedia.com